

Resumé:

Om svar på specificerende HV-spørgsmål i dansk

Maria Jørgensen

Aarhus Universitet

I interaktionsforskningen kategoriseres HV-spørgsmål som hhv. specificerende eller fortællende (Fox & Thompson 2010). Hvor fortællende HV-spørgsmål efterspørger længere beretninger, beder specificerende HV-spørgsmål i stedet om meget afgrænset information, og de kan, til forskel fra fortællende spørgsmål, besvares med et enkelt syntagma. Det specificerende spørgsmål ”hvornår skal vi spise” kan for eksempel besvares med ”nu” eller ”om to timer”. Det kan til gengæld også besvares med en fuld sætning: ”det skal vi nu” eller ”det skal vi om to timer”.

I denne præsentation argumenterer jeg for, at der er en interaktionelt motiveret funktionel forskel på, om man på dansk besvarer specificerende HV-spørgsmål med en fuld sætning eller blot med et syntagma. Det viser jeg gennem en analyse af to repræsentative eksempler, et på hver responstype. Min metode er konversationsanalyse (Sidnell & Stivers 2013) og interaktionel lingvistik (Couper-Kuhlen & Selting 2018). Analysen er baseret på en kollektionsanalyse af 79 svar på specificerende spørgsmål, identificeret og indsamlet fra 7 timer og 42 minutters videooptagelser af naturligt forekommende dansk interaktion. Data stammer fra Aarhus Universitets samtalekorpus (AULing) samt fra den offentligt tilgængelige Samtalebank.

Fuldsætningssvar er på dansk den hyppigste type respons på specificerende spørgsmål. Denne type svar indekserer en høj grad af uafhængighed fra, hvad der ellers er sket i interaktionen, og svartypen følger ofte efter spørgsmål, der indleder nye emner eller retninger for samtalen. Uafhængigheden i fuldsætningssvar lader taleren hævde høj epistemisk autoritet over svaret. Syntagmesvar indekserer derimod en høj grad af integreret i, hvad der foregår i samtalen netop nu. Denne type svar følger ofte efter spørgsmål, der ikke ændrer samtals retning, men i stedet bygger videre på samtaledeltagernes nuværende projekt i udvidelsessekvenser. Integreret i syntagmesvar lader desuden taleren hævde en mere ligevægtig epistemisk status mellem spørger og taler.

De to svartyper kan bruges af samtaledeltagere til bl.a. at dele deres umiddelbare forståelse af, hvor i samtalen de befinder sig, og til at orientere sig mod egne og andre samtaledeltageres vidensrettigheder og -pligter (Stivers et al. 2011). Desuden er svartypernes forskellighed et udtryk for, at grammatik er positionssensitiv (Schegloff 1996) og derfor også bør udforskes fra et interaktionelt perspektiv.

Litteratur

- Couper-Kuhlen, Elizabeth & Margret Selting. 2018. *Interactional Linguistics: Studying Language in Social Interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fox, Barbara A. & Sandra A. Thompson. 2010. Responses to Wh-Questions in English Conversation. *Research on Language & Social Interaction* 43 (2): 133–56.
- Schegloff, Emanuel A. 1996. Turn Organization: One Intersection of Grammar and Interaction. I: E. Ochs, E. A. Schegloff & S. Thompson (red.): *Interaction and Grammar*, 52–133. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sidnell, Jack & Tanya Stivers (red.). 2013. *The Handbook of Conversation Analysis*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Stivers, Tanya, Lorenza Mondada & Jakob Steensig (red.). 2011. *The Morality of Knowledge in Conversation*. Cambridge: Cambridge University Press.